

ZASADY OZNACZEŃ AUTORSTWA SCENARIUSZA W NAPISACH SERIALI AUDIOWIZUALNYCH

**ZALECENIA FSE odnośnie oznaczeń
autorstwa scenariusza w napisach
seriali audiowizualnych :**

CREATED BY (koncepcja serialu)

LEAD WRITER OR HEAD WRITER
(główna scenarzystka / główny scenarzysta
lub scenarzystka wiodąca / scenarzysta
wiodący)

WRITTEN BY (scenariusz)

ZASADY OZNACZEŃ AUTORSTWA SCENARIUSZA W NAPISACH SERIALI AUDIOWIZUALNYCH

W ciągu ostatniej dekady liczba seriali audiowizualnych produkowanych w Europie wzrosła czterokrotnie. Proces pisania seriali różni się znacznie od innych form pisania utworów przeznaczonych na ekran, w konsekwencji więc pojawiły się pewne różnice w oznaczaniu autorstwa scenariusza.

Niniejszy dokument określa zasady oznaczania autorstwa, które zdaniem Federacji Scenarzystów w Europie powinny mieć zastosowanie do form serialowych.

Należy podkreślić, że niniejsze wytyczne odnoszą się wyłącznie do prac literackich, a kwestie oznaczeń w napisach dotyczące pracy przy produkcji, coraz częściej wykonywanej przez scenarzystki i scenarzystów, nie są ujęte w tym dokumencie.

Opisane są trzy oznaczenia : **Koncepcja serialu, Główna scenarzystka / Główny scenarzysta lub Scenarzystka wiodąca / Scenarzysta wiodący i Scenariusz.**

CREATED BY

koncepcja serialu

1. **Koncepcja serialu** jest to oznaczenia autorstwa przypisane do prac literackich. Jest ono przyznawane wyłącznie scenarzystkom i scenarzystom, którzy tworzą serial pisząc podstawowe dokumenty początkowe, które określają dany serial.
2. Przez serial rozumie się określoną ilość odcinków serialu telewizyjnego lub streamingowego, które w zamyśle tworzą sezon oraz wszelkie kolejne sezony.
3. Biorąc pod uwagę fakt, że takie materiały do pewnego stopnia mogą się różnić od siebie, podstawowe dokumenty początkowe, napisane w celu zdefiniowania serialu będą zawierać co najmniej następujące elementy :
 - a. Opis projektu zawierający logline, założenia serialu, streszczenie opisujące główne wątki, postacie i istotne punkty zwrotne ; podstawowe informacje o głównych postaciach ; oraz tematy, miejsca akcji itp.

Te elementy są często zawarte w dokumencie zwanym Prezentacją serialu (lub **Pitch Document**).
 - b. Założenia serialu – dokument, który zawiera zarys (przynajmniej) pierwszego sezonu, określa ton i przebieg fabuły, zawiera szczegółowe opisy postaci i przebieg ich wątków.

Przedstawia główne tematy, podaje szczegółowe informacje o głównych postaciach, miejscu akcji i tak dalej. Zawiera przebieg całego sezonu, a także streszczenia każdego odcinka opisujące fabułę i wątki fabularne postaci.

Kluczowe informacje o budżecie, lokacjach, efektach specjalnych itp. także mogą być tutaj uwzględnione.

Elementy te często zostają ujęte w Biblii serialu (choć w niektórych krajach wiele z tych elementów może być ujętych w Prezentacji serialu).

- c. Pierwsza wersja całego scenariusza Odcinka pilotowego, który zazwyczaj jest prototypowym odcinkiem pierwszego sezonu serialu.

Autorka/autor lub autorki/autorzy tych podstawowych dokumentów początkowych (lub innych dokumentów spełniających to samo zadanie w poszczególnych państwach członkowskich i niezależnie od nazw nadanych tym dokumentom) mają prawo do oznaczenia **Koncepcja serialu**.

- 4. W przypadku, gdy więcej niż jedna osoba jest odpowiedzialna za napisanie tych dokumentów, oznaczenie **Koncepcja serialu** może być współdzielone (np. „Koncepcja serialu autor/ka A i autor/ka B”), ale każda z tych osób musi napisać istotną część podstawowych dokumentów początkowych.

-
5. Wyjątkowa sytuacja ma miejsce, gdy jedna scenarzystka lub jeden scenarzysta dostarcza podstawowe założenia serialu, a następnie otrzymuje zlecenie na napisanie wszystkich odcinków lub znacznej większości odcinków i w konsekwencji nie pisze zwyczajowych dokumentów początkowych lub nie w tym samym zakresie, wówczas, pod warunkiem, że ta osoba napisała większość odcinków, przyznaje się jej oznaczenie w napisach **Koncepcja serialu**.
 6. W przypadku, gdy serial oparty jest na uprzednio istniejącym utworze – powieści, opowiadaniu itp. – scenarzystce / scenarzyście, który napisał dokumenty początkowe, nadal przyznaje się w napisach oznaczenie **Koncepcja serialu**, ale w formie zasadniczo podobnej do „Koncepcja serialu X, na podstawie powieści Y”.
 7. Uwagi, komentarze, pomysły i wkład podczas rozwoju scenariuszowego serialu są częścią normalnej pracy reżyserskiej oraz producenckiej i nie upoważniają do oznaczenia autorstwa scenariusza.

LEAD WRITER OR HEAD WRITER

główna scenarzystka / główny scenarzysta
lub scenarzystka wiodąca / scenarzysta
wiodący

1. Tytuł **głównej scenarzystki lub głównego scenarzysty** jest przyznawany osobie, która nadzoruje pisanie wszystkich odcinków serialu na podstawie dokumentów dostarczonych przez scenarzystkę, scenarzystę lub scenarzystów, którzy są autorami Koncepcji serialu.
2. Scenarzystka lub scenarzysta, któremu przyznano oznaczenie **Koncepcja serialu**, jest często **główną scenarzystką lub głównym scenarzystą**, przynajmniej w pierwszym sezonie, ale osoba ta powinna otrzymać osobne oznaczenie jako **Główna scenarzystka lub Główny scenarzysta** oprócz oznaczenia Koncepcja serialu.
3. **Główna scenarzystka lub Główny scenarzysta** zazwyczaj wyznacza osoby wchodzące w skład zespołu scenariuszowego i decyduje, w porozumieniu z osobami z zespołu scenariuszowego, kto napisze każdy odcinek.
4. **Główna scenarzystka lub Główny scenarzysta** prowadzi zespół scenariuszowy, prowadzi i nadzoruje pisanie co najmniej jednego sezonu serialu oraz ponosi ogólną odpowiedzialność twórczą za scenariusze do każdego odcinka sezonu.

WRITTEN BY

Scenariusz

1. Oznaczenie **Scenariusz** przyznawane jest scenarzystce lub scenarzyście, który napisał odcinek, w oparciu o pracę wykonaną w zespole scenariuszowym i zgodnie z wytycznymi uzgodnionymi z **Główną scenarzystką lub Głównym scenarzystą**.
2. W przypadku, gdy scenarzystka lub scenarzysta są oznaczeni w pozycji **Koncepcja serialu** oraz / lub **Główna scenarzystka / Główny scenarzysta**, a także piszą poszczególne odcinki, są również uprawnieni do oznaczenia **Scenariusz** przy każdym napisanym przez siebie odcinku.
3. Tylko scenarzystki i scenarzyści wchodzący w skład zespołu scenariuszowego powinni być uprawnieni do oznaczenia autorstwa, jednakowoż każda scenarzystka i scenarzysta z zespołu scenariuszowego (jeśli istnieje zespół scenariuszowy) powinni znaleźć się w napisach. W przypadku gdy scenarzystka / scenarzysta nie otrzymałby żadnego z opisanych tutaj oznaczeń w napisach, ale mimo to osoba ta miała wkład w prace zespołu scenariuszowego, może jej zostać przyznane dodatkowe oznaczenie w napisach, ale tylko zgodnie z decyzją zespołu scenariuszowego, pod przewodnictwem **Głównej scenarzystki lub Głównego scenarzysty**, oraz zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oznaczeń w napisach, które mogą zostać wydane przez gildię w danym kraju.

Polskie organizacje scenarzystów (Gildia Scenarzystów Polskich oraz Koło Scenarzystów SFP dodatkowo zalecają scenarzystom pracującym w Polsce uwzględnianie następujących terminów :

- 1.** Oznaczenie „**Scenariusz**” jest także przyznawane autorowi/autorce tzw. drabinki (ang. scene breakdown), które to pojęcie oznacza skrótowy opis odcinka z podziałem na sceny, zawierający przebiegi dramaturgiczne, relacje bohaterów, opis postaci, miejsc i czasu trwania akcji.
- 2.** Oznaczenie „**Dialogi**” przyznawane jest scenarzystce lub scenarzyście, który/a napisał/a warstwę dialogową odcinka na podstawie tzw. drabinki.

ORGANIZACJE CZŁONKOWSKIE FSE

Federacja Scenarzystów w Europie to sieć krajowych i regionalnych stowarzyszeń, gildii i związków zrzeszających scenarzystki i scenarzystów w Europie, utworzona w czerwcu 2001 roku. W jej skład wchodzi 32 organizacje z 26 krajów europejskich i reprezentuje 10 000 profesjonalnych scenarzystek i scenarzystów w Europie.

Austria

Drehbuchverband Austria

Belgium

Scenaristengilde (SG)

Belgium

Association des scénaristes de l'audiovisuel (ASA)

Bulgaria

Bulgarian Association of the Film, Theater and Radio Scriptwriters (BAFTRS)

Croatia

Croatian Screenwriters and Playwrights Guild (SPID)

Denmark

Danske Dramatikere
Danish Writers Guild

Estonia

Estonian Screenwriters' Guild (ESG)

Finland

Writers Guild of Finland (SUNKLO)

France

La Guilde Française des Scénaristes - The French Screenwriters Guild (La Guilde)

Germany

Deutsche Drehbuchverband (DDV)

Greece

Scriptwriters' Guild of Greece (ESE)

Iceland

Icelandic Dramatists' Union (FLH:)

Ireland

Writers Guild of Ireland (WGI)

Italy

Writers Guild Italia (WGI)

Latvia

Screenwriters Guild of Latvia (SGL)

Luxembourg

Luxembourgish Association of Filmmakers and Scriptwriters (LARS)

Netherlands

Netwerk Scenarioschrijvers
Dutch Screenwriters Guild (NS)

Norway

Dramatikerforbundet
Writers' Guild of Norway

Poland

Screenwriters Circle of Polish Filmmakers Association (SFP)

Poland

Polish Screenwriters' Guild

Portugal

Associação Portuguesa de Argumentistas e Dramaturgos (APAD)

Slovakia

ASSA

Slovenia

DSR Scenaristi (DSR)

Spain

Writers Guild of Spain (ALMA)

Spain

Forum of Audiovisual Screenwriters Associations (FAGA)
GAC (Guionistes Associats de Catalunya)
EDAV (Escriptors Valencians de l'Audiovisual)
AGAG (Asociación Sindical Gallega de Guionistas)
EHGEP (Euskal Herriko Gidoigileen Elkarte Profesionala)
PREMISA
CINA (Cineastas de Andalucía)

Sweden

Dramatikerförbundet
Writers Guild of Sweden (DF)

Switzerland

Scenario / Swiss Filmmakers Association (ARF/FDS)

Ukraine

Guild of Screenwriters of Ukraine

United Kingdom

Writers' Guild of Great Britain (WGGB)